

Sveriges Civilförsvarsförbund

Gårdsfogdevägen 18 B

16768 BROMMA

Härmed lämnar Sveriges Civilförsvarsförbund yttrande över

SOU 2022:57 Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap

Sammanfattning

Sveriges Civilförsvarsförbund (SCF) har lämnat yttrande inom ramen för Frivilliga Försvarsorganisationernas Samarbetskommitté (FOS). Vi ställer oss helt bakom de övriga frivilliga Försvarsorganisationers yttrande på de punkter som skickats in via FOS.

Civilförsvarsförbundet uppfattar utredningens förslag som väl underbyggt och stödjer utredningens förslag.

Som en av fåtalet civila icke vapenbärande frivilliga försvarsorganisationer (FFO) önskar vi ändå föra ett kortare resonemang om en tänkbar framtida "pliktrelaterad" roll för oss från Civilförsvarsförbundet i den civila delen av totalförsvaret. Vi känner även att vi behöver göra ett resonemang utifrån att vi är särskilt omnämnda i utredningen. Vi ser att vi kan komma att fungera som en för kommuner och länsstyrelser garanterad resurs och stöd vid höjd beredskap när Försvarsmakten samtidigt har behov av att bemanna olika militära förband. Vi har en särställning i utredningen jämfört med våra kollegor i FFO familjen, då vi har tidigare erfarenhet av att axla uppdraget att organisera och utbilda till vårt tidigare HEMSKYDD. Vi lämnar därför här separat vårt yttrande med ett resonemang om ett liknande uppdrag förenat med plikt i händelse av höjd beredskap eller krig.

Vi väljer att inte behandla de olika frivilliga försvarsorganisationernas roller utan att endast ta upp frågan utifrån vår roll. Civilförsvarsförbundet uppfattar att utvecklingen av en framtida modell för ett svenskt befolkningsskydd inom totalförsvaret kommer att belysa FFO:ernas betydelse, våra tidigare uppgifter och roller i detta. Regeringen och myndigheter har påtalat vikten av att Sverige planerar för ett framtida befolkningsskydd.

Utredningen har lyft fram FRG-konceptet som en tänkbar del att vidareutveckla. Därför ser vi att det är dags att se över och finna förbättringar av FRG-konceptet. FRG bör till exempel kunna agera över kommun- och länsgränser och därmed vara användbar där behoven är som störst såväl i kris som vid höjd beredskap eller krig. Många kommuner har avtal med personer inom FFO som är engagerade i FRG. Dessa resurser har erfarenhet och kunskap liksom känner till vilka resurser i övrigt som finns att tillgå i det lokala näringslivet. Regelbunden utbildning och övning är en förutsättning för att vidmakthålla engagemang och förmåga. Allt detta är det vi kallar för *kris* eller samhällsstörning.

Konceptet frivilliga resursgruppen, FRG, har visat att det fyller viktiga funktioner i *kriser*, inte minst genom att vara en flexibelt användbar och krisränad resurs som avlastar och förstärker de ansvariga samhällsorganens ordinarie resurser. Skogsbranden i Västmanland sommaren 2014, skogsbränderna 2018 och vid flera större översvämningar. Under pandemin har allt fler kommuner och länsstyrelser sett vilken användbar resurs FRG kan vara när den sätts in. Den framtagna 30-minutersmetoden har visat sig vara ett effektivt sätt att snabbt sortera och nyttja spontanfrivilliga på optimalt sätt till gagn för den uppkomna situationen. Kommuner och länsstyrelser bör kunna känna trygghet i att rätt kompetens och tillgänglighet finns när något händer och FRG behöver aktiveras.

I ett höjt beredskapsläge ser vi dock att endast vissa delar av FRG bör kunna ingå i den civila plikten. De befattningar vi ser skall pliktas in i en krigsorganisation är endast de med fokus på organisation och ledning. Befattningarna: FRG-ansvariga och FRG-ledare. Dessa bör då snarast beläggas med särskild vidareutbildning mot uppdrag i krig och höjd beredskap. Dessa pliktas omgående direkt mot MSB och placeras sedan av MSB i sina befattningar lokalt, i kommuner, i fördelat antal utifrån befolkningens mängd. Vi har utrett frågan tidigare och har förslag på organisationsstruktur och även utbildningsplaner finns framtagna till befattningar i detta. (En utredning som vi gjorde på uppdrag av MSB och lämnade in 2019.) Vi har även, till följd av det projektet, 20 särskilt vidareutbildade instruktörer som vi kan använda till detta omgående.

Även Civilförsvarsförbundets personal bör kunna åläggas civil plikt i händelse av höjd beredskap och krig. Civilförsvarsförbundets verksamhetsledare, distrikts- och förbundskansli har god kännedom och gedigen erfarenhet av att handskas med kriser och lägger avsevärd tid och resurser på att få FRG-verksamheten att fungera och utvecklas, i hela landet. Nya FRG-grupper tillkommer ständigt i kommuner genom stöd från oss. FRG-verksamheten är ett stöd som även måste vara tillförlitligt för kommuner och länsstyrelser även i höjd beredskap.

Vi i Civilförsvarsförbundet har även en tidigare gedigen erfarenhet och samlad kompetens kring hantering av skyddsrum, utrustning, kontroll, skötsel och drift av dessa. Vi skulle kunna bistå fastighetsägarna och MSB med kontroll och kartläggning av befintliga skyddsrum och dess nuvarande status om så önskas. För att skynda på nuvarande kartläggning och återupprustning.

Vi är även beredda att ta oss an liknande uppdrag, som vi en gång hade, kopplat till de nya skyddade utrymmena som inrättas, så som exempelvis: bemanning och drift av dessa.

Vi ser, att vi med vår nuvarande basplatta, av gamla erfarna medlemmar och instruktörer, fortfarande har förmåga att snabbt kunna rekrytera och utbilda till kommande uppdrag inom befolkningskyddet som är av samma eller liknande karaktär som det tidigare Hemskyddet. Vi har fortfarande en stor förmåga att verka som organisatör och utbildare i hela landet då vi fortfarande har 190 föreningar och 21 distrikt kvar att förstärka upp och jobba med. Vår utvecklade och etablerade samverkan med samtliga FFO:er gör att vi ytterligare stärkt förmågan ytterligare.

.....

Anna-Maria Axelsson, Förbundsordförande Sveriges Civilförsvarsförbund